מיט מזל און מיט גליק

איבערגעקומען!

דורך־געגאנג

די פּעגייסטערטע פּאן ט'געפּיטן איר טאן פון פריילאכן טאגס אנפּייסן
און שפּילעוודיג טראסק־טראסקעריי־טראסק!צו נאכטליך שלעפעריג
וואלגערנדיג שלעפּענדיג קלעפּ־קלעפּאלאך־קלעפּ־א־לאך, פּיצלאך.
אנקל דזשעסי ט'זיין שטול ארום געדרייט פּנים־אל־פּנים מיט אונזער זייט
און זאך בעחכמהט, געזונגען, געוויצלט, און געשפּילט שפּיצלאך
פּיז נאכט האט טאג דערלאפּן און אסתר ט'אנגעשפּארט אף עם געשלאפן.
מאמא און פּאפּא און ער האבּן צווישן זיך געשעפּטשעט־,און איך האב געטראפן)
פּלענער פאר א צוקונפט וואס איז שיין און שיינט ווי גאלד.
אין א מאס פארלעגנהייט פּעט מיר מאמא זיין אנגעגרייט אז איך
זאל ניט זיין גרייס אין דעם קאנדוקטארס אייגן־"ער קומט טאקע פּאלד!"־
פּארדאגהט אז ער וועט מיר פּסקענען אז א בּיליעט צו גרייס צו פּארען
און ט'מיר נאך ארויסוואפּן אלדין אין מיטן פעלד מיט ווייץ און קארן,
בּ'איך זאך איינגעקארטשעט אפן פּענקל(דעם היץ־רער דעק);עם פּעבּסטער וואנט
צווישן אונזערע שטולן. שמאלץ סארא קלובּע מיידל כ'פּין געווען
קליין אויסצוזען האב איך געלעבן בּיים קאנט אנגעשפּארט מיטן האנט,?
און געוויגט זאך מיטן־פּאן־גע־וויגט־און מיט איין מאל ליג איך פּעסט
מיט די קינדער איינגעפּרעסט אין פור און קוק ארויס מיט איין אייג
פון אונטערן שטרייענעם דעק אף מאמאן, א פארמאטערט שטן אין שטול נאענט
צום עק, אין א טונקעלע טוך געוויקלט, צאלט א פּיסל איין וואס שלאף מאנט;
זי פילט מיין פליק און פּייגט צו מיר צו געבן מיר פארזיכערונג קריק־
־יישא־ש־קינד, שלאף! מיר גנבענען דעם גרענעץ! באט העלף,פּאלד בּעפטר'ט"־
געטרייסט (אפילו א גרייסע זיפען יעריגע מיידל, מאמא) האפּ איך רוהיג
זאך קריק פארגראפּן אונטער די היי און די פור ט'געסקריפּעט "ך'גיי,
איך גיי־" און זאך געשלעפּט כסדר פּורטשענדיג וואס, ווי ער'ז זאך בּוהג,
טרייפּט דער פּורמאן אן אויפּהער־טרייפּט כסדר־א נדר־א־נדר־און קנעלט---
גערונגען און געקלונגען און געפייפּט און ס'האט מיר צוטרייסלט
מאמאס געבּראכענע שטימע ווי זי זעגנט זאך מיט פּאפּע וויכנען,־
־"גאט זאל דיר היטן און דיר שירמען־מאמע, מאמע-------"
און די פור ט'זאך געש־די פּו־ו־ור־ר??־דער פּאן! דער בּאן ט'זאך
געשטעלט!

GOOD LUCK AND FORTUNE OURS

we made it!

The excited train's delighted refrain subsided from day's sandwiches
and romping CLACK-CLACKETY-CLACK! to Dusk's drowsy click-clickety-clicks;
Uncle Jesse shoved his seat rest back to face papa, mamma, me,and crack
jokes, and sing,and play crafty tricks,
Till Night stepped out the Day and Esther slept leaning against him,
and the three whispered plans I listened to, for a future shining clear.
Mamma said to me apologetically, "Fradel, dont be big in the conductor's
eyes. He'll soon be here."
Worried that he'd declare me too big to pay no fare and put me out all
forlorn in the field with the wheat and the corn, I squeezed onto the bunk
-(the covered conduit that piped heat, on the wall between the seats,
Below the windows), charmed how I managed to look little and shrunk.
I lay like a wedge hand-braced on the edge and rocked with the train,
ro-o-o-o-ocked--and ALL AT ONCE I was ensconced with the kids in a wagon
Staring out from under the straw at a tired black silhouette mamma,
on a chair near the back, wrapped in a dark spread, dozing with bent head.
She felt me looking, leaned to me reassuringly, " Sh-sh-child, sleep!
We're stealing the border! God willing, we're almost there!"
Comforted, (even a big seven year old girl, Mamma), peacefully I dug
back under the hay and the wagon creaked "on the way-on the way ", jolted
And groaned that the driver, as always, ceaselessly drove the plug---
Plu-u-u-ging---RANG and CLANGED and WHISTLED SHRILL and I was shaken up
By mamma's voice saying to Grandma Vihne-"God keep you, guard you,MAME!"
MAME******* and the wag-o-n-n-ha-l-l-l-t----wagon? the TRAIN! halted!

<u>מזל-גליק-געקומען</u>

די באַן--ניט די פור! ט׳ר וואס גריזשעט? א פארגאנגענער פלאץ?
פארגאנגענע צייט? איך פארגעס.
ווייל דער רעלס-געהילף וואס שרייט אויס שטעט שרייט "דזשענעט-דזשענעט"
און פריילאך קאטשאקעווועט מען ארויס אפן סטאנציע וואו ס׳יז
נאס און קאלט און פינסטער שפעט אין א נאכטיג אפריל רעגן, און באבע
חיישרה׳ס שנעלע, דארע קושען האלטן טעמפ און שפאן מיט
פארבייפארענדיגע ליכטיגע פענסטער פון דער אוועקפארענדיגער באן, און
די גראבע, גרוי-וואלענע האלדזונגען, שארף שווייסיג, פון דער
גרייסער פריידעלס פייכטן שוויץ-יאקל, קירעווועט אונזערע לאכענדיגע,
טאנצענדיגע טריט ארויף די סטאנציע טרעפ צו סעקאנד סטריט,
האפקענדיג-גרייסע פריידל, אסתר, און איך,-אריבער צו קליי עוועניו,
און ארונטער דער לאנגער, ליודשיגער באס מיט מארשירענדע טריט,
מיט-הממ׳מנדיג מיט גרייסער פריידעלס געזאנג-"אונזער גלאז שטעטל-ליר,
שטעטל-ליר, שטעטל-ליר, אונזער גלא-אז שטעטל-ליר, לו-לו-לו-לו-לו",
און קירעווע רעכטס, ארונטער סיקסט סטריט ביז צו קעססעט גאס,
ארויף טרעפלאך אין באבעס הויז ארײַן אין ליכטיג שיין פון אסבעסטאס
שפיץ-היטל געפאסטע גאז-רערן אנגעצונדענע, און א ווארעמקייט
דורך אלע גלידער פון אייוואלאך, יעדער אנגעהייצט פייער רייט
אין א פנים ווי א וואטע-אסבעסטאס פענעץ,
און מיר קוים שלעפן פיס ארויף צו בעט. די נאכט איז א בענעץ!

<u>LUCK-FORTUNE-MADE!</u>

The train-not the wagon! What do I regret? What gone place? Gone time?
I forget.

The brakeman yodels "Jeannette-Jeannette!", and rushing gayly we all
pile out onto the depot, to the cold dark wet
April night rain and Grandma HiSora's quick hard kisses spaced to each
lighted pane of the passing train,
And the thick gray wooly hugs, acrid sweaty, of Big Freda's damp sweater,
guiding our giggling prancing up the depot steps to Second Street,
skipping,-Big Freda, Esther and I-, over to Clay,
and down an endless, sloshy, tramping march all the way
humming along to Big Freda's song "Ou-ur Glass City-O, City-O,City-O,
ou-ur Glass City-O, la-la-la-la-la," to Sixth Street, to Casset. So
up the stoop into Grandma's house,comforting bright
from tiny, glowing, asbestos cones tipping each gas light,
and comforting warm from stoves with asbestos-cotton faces firy red.
We yawned and trudged upstairs and so to bed.

Jeannette

Mom went around full of indignation. All riled. And she confided to any one as near as the sixth house up the row, chanting plaintively that "Wait-just wait-till he comes home that big shot! I'll give him a giving that'l really remind him of you, Shvieger."

Grandma HiSora's smile was a mite sour at Mom's admiring remark. She didn't think it quite fitting for Mom to talk so intimately in front of the Aunts, especially as she disliked them both; Aunt Zlottie because Uncle Jesse had married her before Grandma came to America and had a chance to yell him out of latching onto such a homely girl; and Aunt Annie because Grandma had already arrived and personally done the selecting and brow-beating of shy Uncle Jake into grabbing such a bargain, and had been doing the "oh and woe" bit for ever since.

Naturally she felt justified in disliking both. It would be more becoming in Mom to forego an opportunity to be a joker in front of johnny-come-latelys who give them a finger bit chunks out of your arm! Mom, whose ancestors and Grandma's were closer than corns on a cob for generations-centuries even!

But that Pop needed a going over for something or other, Grandma agreed. He was a little too quick resenting any infringement on his rights.

"Was it ever heard a father should egg on his own children to act like hooligans and ruffians? Keep forever urging and urging them?" Mom sneaked sideways looks to enjoy the gobs of sympathy registered by the Aunts. "Keep stirring them up and taching them to twist and dance yet, and roll fists around fists-what he calls 'boxing', or anyway it sounds-and giving them such advice 'left on the nose! right on the chin! left on the button! THATaboy!'. Mind you, also the girls, I'm ashamed to say. 'Sure Pop, right on the button-that's the ticket-we know'. And, do you see a button? That's how I saw a button Neither a box! Such a tararam!"

סיקסט סטריט אין דזשענעט

מאם האט ארומגעגאנגען פול מיט פארדראס. א צוקריינקטע. אין א האלב וויינענדיג שטימע 'טזי פארטרויט וועמען זי'ט דערטאפט נענטער ווי זעקס הייזער ארוף, אז "וואַרט-וואַרט ביז ער קומט אהיים, דער גרייסער קנאקער! ווארט! איך'ל עם געבן א גאב וואס'ט עם טאקע דערמאנען אן אייך, שוויגער."

באבע חיישרה'ס שמייכל 'זגעווען א ביסל זויער. מאמ'ט ניט געדארפט רעדן אזוי ווען די טאנטעס לאדי און עני זייכן ארומגעווען. באבע'ט זיי ביידע פיינט געהאט.-טאנטע לאדין דערפאר וואס אנקל דזשעסי 'טמיט איר חתונה געהאט איידער באבע 'טפאספייעט קומען צו אמעריקע און כאטש געקענט זאגן א דעה אז דזשעסי וואלט געמעגט אויסזוכן א שענערע;-און טאנטע ענין טאקע דערפאר וואס דא האט באבע חיישרה די גאנצע דעה געהאט אין אויסקלייבן און פשוט דערלאנגט ארימען אנקל דזשייק איר אין די הענט אריין.

ביידע פיינט געהאט ווי שפינען.

איז איר גארניט געווען צום הארצן דאס מאם וועמען זי'ט געקענט פון קינדווייז אן מיט עלטערן און אור-עלטערן וואס האבן זאך געפריינדעט פאר דור-דורות, זאל צו איר רעדן אפלאכעריש, אפילו אף קאטאוועס. צווישן זיי פיידן-כן!מילא! אבער אין געגנווארט פון אט די צוויי מיספעשעפענישן?!

אבער אז פאפ פארדינט מ'זאל עם גוט אויסמוסרן איז זי געווען גאנץ איינ-פארשטאנען מיט מאמאן.

-"וואס הייסט, א פאטער זאל בסדר געבן קינדער פתוכע זאך נאר אויפהאלטן ווי בויאנעס און הוליגאנעס?-" האט זאך מאמ בעקלאגט פאר די טאנטעס און שיין פאר איין וועג בעווארפן אייגן בעהאלטענערייד צו קלייבן הנאה פון די פיינע מיטלייד זיי האבן ארויסגעוויזן. -"הייצט זיי שטענדיג אונטער-האלט זיי אין איין לערנען. דערביי ווייזט ער זיי אזעלכע מאדנע משונהדיגע ווארפן די פויסטן וואס ער רופט 'באקסינג' און קנעלט מיט זיי-מיט דער לינקער,אין נאז! מיט דער רעכטער, אין מארדע! גלייך אפן פאטן!-און די גזלנים, די מיידלאך אויך, ווי א געבאט פון גאט.

איר'ט געדארפט הערן א טומל! און קיין פאטן האב איך ניט אנגעזעהן!

"So what was with them?"-Aunt Lottie wanted to know.

"Nothing. Merely heaven and earth came together and it thundered and lightened-that's all."-Mom shrugged

"Making such a big deal out of it isn't so necessary either, Meralee."-Grandma MiSora tried calming Mom.

Mom wasn't about to lose out on a swell chance to emote, nor one to let a healthy respect for her mother-in-law take over where it didn't fit in.

"If you'd seen what I saw, Shvieger, you'd have gotten palpitations of the heart! I hear such violent shrieking, so naturally I run to the front-room window, and a black pall came before my eyes!"- Mom's eyes slid to the Aunts and she gathered great gobs of delight at their interest.-"It seemed to me that every child on Sixth Street-if not from all Jeannette-stood there in a great ring stomping and clapping hands, laughing and singing such a demented song-'Never let a stretcher pass. Never let a stretcher pass'-. In the middle of the ring are my fine lot of bandits. My refined student Fradel has a hold of the head of that Ticker Dean roughneck from across the street on the corner-ever hear a name 'Ticker?'-and she bends him to almost touch the ground-oh, my, no evil eye to her strength, can you imagine?-and that firebrand Esther bangs his behind, please pardon the indelicacy, and Lasheke is kicking him, while Itzale, a health to him, because he cant reach high, bites his leg and I'm really worried about that, Shvieger and Shvagerins, not because of kosher, indeed no, but his teeth, baby teeth, it should not affect him! And what goings on-a world is alive. To add, every once in a while a clapper and shouter dashes out of the ring, makes for the center and wallops a good one on that Ticker-right on the stretcher, not to be unrefined, and away-back into the ring!.

-"וואס איז עס געווען פאר א טומעל?"-איז טאנטע לאדי געווען נייגעריג.
-"גארניט. נאר הימל און ערד האבן זאך צוזאמען געשטויסן מיט דונער און בליצן."- האט מאמ געקוועטש די פּארקעס.
-"נו, אזעלכע גוזמות מאכן איז אויך ניט נייטיג, מעראלע "-מאכט די באָבע מאמן צו בערוהיגן..
-"איר וואלט געדארפט זעהן, שוויגער, וואלט אייך אויך אייגעפאלן אין הארצן. אז איך הער אזעלכע געוואלדן לויף איך צום פראנט רום פענסטער און עס ווערט מיר טאקע פינסטער אין די אייגן! 'סעט זאך מיר געדאכט אז אלע קינדער פון סיקסט סטריט, שיין ניט געזאגט פון גאנץ דזשענעט,שטעהן אין א רינג, קלאפן מיט הענט און פיס צו טאקט, און זינגען און לאכן ווי ווילדע,
-'נעווער לעט א סטרעטשער פעס'- איבער און איבער, און גראדע אין מיטן פון צירקל געפינען זאך מיינע פיינע לייט! פרידעל האלט די קאפ פון ראזבאניעק טיקער -ווי זיי רופן אים דארט-פון איבערן גאס,לעם קארנער-זיין קאפ האלט זי עס איינגעבייגן צו דער ערד מיט אלע קוכות, אגעזונד אין אירע שטארקע הענטלאך, און קיין עין הרע זאל איר ניט זיין, און אסתר, איר אדיוטאנט, שטעהט הינטער טיקערן און פּוכטשעט עס אין זיין איר זאלט מיר ענטשולדיגן, און די צוויי יונגאטשעס מיינע טאנצן ארום עס און פריקן עס אין די פיס-און פרעגט ניט-'סיז א לעבעדיגע וועלט!
פון צייט צו צייט רייסט זאך א זינגער און האנט קלאפער ארויס פון צירקל, לייפט צום מיטן, לייגט אריין א כמאל פיי טיקערן אין סטרעטשער-און היידא-קריק אין צירקל אריין.

שטעטל אפן אנדערן זייט

סיקסט סטריט

דזשענעט

אלע דזשוליקעס פייגן זאך אין צווייען פון געלעכטער. טו פרעג איך אייך-
איז דאס א פיינע וועג פאר קינדער פון אונזער קלאס אנצוקערן?"-
באבע חיישרה איז געווען אומגעדולדיג, -"מעראלע, הער אויף האקן א
טשייניק און זאג מיר בעסער וואס איז עס א סטרעטשער?"-
די טאנטעס האבן געשטשירעט ווי קיזשאקן און מאמא האט ווי ימער זאך
געריטלט.-"ווייס איך וואס! ווער וויל עס נייגעריג זיין פון אזעלכע
נארישקייטן? זאלן זיי זאך פארדרייען די אייגענע קעפ! איך מוז דאך אבער
לערנן די קינדער וואס ווירדע הייסט. זאך שלאגן אין גאס גארן!"—
באבע האט צוגעגעבן. —"נו, געוויס. די דינס זיינען טאקע גראבע יונגן,
פון גאנץ נידריגן קלאס. נאר שלאגן דעם טיקער זייערן דערפאר איז נית
זייער פליכט. ווען ד'פיסט גערעכט, מעראלע, פיסטו גערעכט. אלץ וואס?
מיר ליגט זאך אפן שכל אז פאַ|ארסדיסט איז עס נית, נישט פאר גארנישט.
מיינע אייניקלאך האבן זייער א שטארקן געפיל פאר גערעכטיגקייט."—
-"שלאגן זאך ווי שיקערע קאצאפעס פאסט זאך קיין מאל נית!"-האט מאם א טענה,
"האט ער געמאכט הואיה און געריסטעט 'דזשו', איז וואס? קוק נית אין זיין
זייט, זאג איך זיי. איז וועמען וועלן זיי פאלגן? מיר? לא-מיט און אלעף!
דעם טאטענ'ס עצוס-יע! אויפוועקן די גרישע יונגע-יע! 'טלאגט פריער, הארטער,
לענגער' לערנט ער זיי, ווי משלין!"—
באבע שאקלט די קאפ און גיט א ציה די בארקעס.
-"איז וואו זיינען זיי טאקע איצט, די קינדער?"—
מאם איז ווידער א פיסל רויט געווארן. -"'ך ווייס? אוועק מיט א מאכנע
חברים זאך שפילן פיס פאל אין לאנקע לעפן קריק."—
-"מיט די גרישע יונגע מיט אלעמען?"—
-"ס'איז נית ניטיג זאך נאכטאן די פורילעס!"—האלט זאך מאם פיי איר'ס.

TOWN ON TYE OTHER SIDE

SIXTH STREET

jeannette

All of the rascals bend double laughing! So I ask you, is this a fine way for children of our class and station to behave?"

Grandma HiSora said,-"Just tell me, Meralee, what sort of thing is this 'stretcher'?"

The Aunts laughed and Mom blushed.

"Who knows what! I should, perhaps, be curious about such silliness? Let them get twisted in their own heads. It's that I must teach those vulgar young ones what dignity is! Fighting in the street!"

"That Ticker is a coarse youth from way back,"-Grandma refused the charge against her offspring,-"But it's no obligation on our children to correct his manners by beating up on him, Meralee, you're right. All is, it strikes me it was deserved and my grandchildren have a strong sense of justice."

"Fighting like drunken Katzappen is not nice! So he calls names and makes crazy gestures with his hands? So what?! Ignore him, I tell them. Dont even look in his direction. Dont wake the raging pagan beast in him, I say to them. But they should obey ME? What an idea! Their father-his advice delights them. 'Hit faster-and harder-and longer'-Oh, I heard him urge them. And that's what they do-chanting that refrain all the time. With revolving fists, too!"

Aunt Lottie and Aunt Annie grinned and Grandma gave them stern looks.

"Ts-ts."-she said, "A soft word is really better. Where ARE the children now?"

Mom blushed again. "Went with a gang to the fields south of the Creek. Exploring or something."

"Ticker too? Pagan rage and all?"

"It's vulgar to brawl like boors."-Mamma was stubborn about her notion of gentility.

SIXTH STREET

Jeannette

The Aunts agreed with her, but what was the use? With such eager warriors like Grandpa Israel's four sons, did anyones word have weight? To look at them, little chaps! None exactly a Samson the Strong, wouldn't it seem? But one false move, and it could be a giant, their injured pride right away gives with a sock in the nose!

Grandma HiSora's lids half concealed the gleaming pride in her eyes.

"My Israel abominates cowards and cravens."-Very casually as if on a different subject altogether.

"My Shver 'Srolie, long life to him is brave as a Lion."-Mom said affectionately and they all beamed.-"Oh, well, I guess there'll be nothing really served if I do give Vigder a couple firm remarks. Anyway, right after the children straightened that Ticker out, the kids all went to the field to play such a game they called 'run-sheep-run'-so maybe like Vigder says'tough' isn't so bad. Ask me something easier. Such a queer world."

שטאט אף דער אנדרער זייט

סיקסט סטריט—דזשענעט

די טאנטעס זיינען גווען איינשטימיג מיט מאמאן אין דעם און אז 'סיז ניט קיין פעולה, ווייל מיט אזעלכע קריגערישע מאנספילן ווי די פרידער זילפערדיק ווענעמס ווארט האט א ווערדע? דאכט זאך אז גרייס ווי שמשון הגבר זיינען זיי ניט, אפער איין קרום ווארט אדער קוק פון ימיצן, איז מעג ער זיין דער גרעסטער ריז נאר די מרונה איז שיין פיי זיי צודראפעט-און א שנעל פיים זינדיגן אין נאז!

באבעס איגן האבן בעגלאנצט מיט שטאלץ און זי'ט וזוי האלב פארמאכט, מ'זאל ביט זעהן.

-"מיין מאן, ישראל זאל לעבן, האט זעהר פיינט פייגלינג און טרוסן."-האט זי בעמערקט אזוי זשיך גלאט אין דער וועלט אריין ווי באר פון אן אנדער ענין.

-"אונזער שווער 'שראליע, "- מאכט מאם מיט ליבשאפט, -"איז ווי א לייב פראוו. און וועגן אויסרעדן וויגדערן-נו, כ'ל שיין די ווירך פעס ניט מאכן. יעדענפאלס, גלייך נאכדעם ווי דעם אנגעקלאפטן טיקער 'טזאך איינגעגעבן ארויסרייסן פון רינג האבן די רעשטע צוזאמען געצייגן נאנט צו די קינדער-און איך וואלט טאקע געמעגט הערן סארא דרך ערץ און -סארא אנזאגונגען ניט צו פארגעסן דעם פייס פאל גיים אין לאנקע און עפעס א שפיל וואס מ'רופט 'ראן שיפ ראן' און נאך אזיינע גליקן. ווייס איך בחרם! נאר ווי עס ווייזט אויס זיינן קריגער פארעבנט אלס נאפעלע לייט. א מאדנע וועלט!"-

TOWN ON THE OTHER SIDE

GOING ON AN ERRAND

Jeannette, Pa.
Sixth Street

Now that I was twelve they thought I could be let go on the trolley
to Greensburg by myself,
To Ludwig the Jewish section, to the ritual slaughterer. Mom took the
basket from the shelf
And put in the hen that had stopped laying, with her legs tied. Every
Thursday after school,
For half an hour, with a light, tight, lost-in-day-dreams smile I sit
above her and pretend I fool
Other passengers into thinking I dont hear that smart alek chicken cluck
and flap and squawk,
Or see them grin and choke chuckles sitting front faced,having sneaked a
chance to giggle and gawk.
I'm darn morose by the time I reach the slaughterer's back yard on the
hill. Anguished I fling
At him,-standing knife in hand, understanding me, wisely nodding,-the
chicken on flapping wing,
And run like crazy, hands covering ears so as not to hear her betrayed
cluck. Such crust! Think me boldest
Because I beat up punks who pick on our kids; watch the kids; make'em
laugh; not bold! I'm just'oldest!
Riding back was oke. At least the poor chicken's still.But this miserable
chore makes me feel abused and brood.
Alice Holland meets me on the corner and we walk down Sixth home together
like always. I feel good.

שטאט אף דער אנדרער זייט

פאלגן א גאנג

סיקסט סטריט, דזשענעט

צו צוועלף יאהר מעג איך פאלגן א באנג מיטן קאנקע צו גרינזבורג אליין,
האפן זיי גערעדט,
צום שוחט אף ידישער לודוויג סטריט. האט מאמא ארונטער גענומען די
קערפל פון ברעט
און ארייין געטהאן די הון וואס לייגט שיין ניט אייער, מיט פארפונדענע פיס,
אלע דאנערשטיק נאך שולע.
א האלב שטונדע פאהר איך איבער איר, לייכט שמייכלענד, און מאך אן אנשטעל
כ'פין פארטאן אין א חלום-ראלע.
זאלן די פאסאזשירן מיינען איך הער אפילו ניט דער האזעניצע הון פאטשן
פליגל און קוואקטשען,
און זעה ניט ווי זיי שטיקן זאך מיט געלעכטער, קוקן גלייך פארנט, גנבנען
א קוק און פלאצן און סמאקטשען!
'ך פין גורען וואזשנע פארדראסיג ווען 'ך האב דערגרייכט צום שוחטס גערטל
אפן בארג. איך שליידער
די פליגל פאטשענדע הון אף עם-ווי ער שטעהט,-און פארשטעהט מיר,-און שאקעלט
קלוג די קאפ; און האלט דעם שניידער!
און לייף אוועק פון שדים געיאגט ניט צו הערן איר פאטראגן קוואקטש. שוטהים!
איך קען אלס אויסהאלטן?
דערפאר וואס איך בין ד'עלצטע? איך לאך צו פרייען די קינדעך,. אז דזשוליקעס
טשעפן זיי מוז איך קעפ שפאלטן!
קריק פארן איז שיין לייכט. אמוועניגסטנס, די הון איז שטיל.נאר דיזער מיאוס
גאנג ! פע, מ'פאמשטשעט זאך איבער מיר.
גוט וואס אליס האלאנד 'טמיר געטראפן אפן ראָג,און מיר כ'ין ארונטער שפאצירט
סיקסט אהיים, צוזאמען ווי אימער.

TOWN ON THE OTHER SIDE
of bialystok

jeannette-and a jewish chicken

Alice says it's a shame to go clear to Greensburg just to kill an old chicken "her Pap could do."
Tastes just as good when he chops off the head with an ax. It' lots of trouble to be a Jew!
We giggle and compare the pile of trouble it's to be a Holy Roller Evangelist!
And then we're home, across the street from each other, smile-part. For a week, Thursday chicken doesn't exist.

2

Grandpa Israel, Native Son Of Jeannette

Chin on cane, on the sunny stoop,/ Grandpa smiling greets
Neighbors strolling towards the group / By McAdams grocery meets.
Each pretty matron Grampa rates / On points pro and con;
A connoisseur,-he cogitates-,/ Pronounces-"Noomer Von!"
Or "Noomer Two", or "AwKay, Tree / Still vont stop a clock!
In OUR town , Beauties jost you see;/ Muts vee do not stock!"
Young folk laugh and vow they'll tell / Grandma how he flirts;
Grandpa snorts, pounds cane to quell / The impudence of squirts!
Sixth Street, cleared of supper cooks / Gives Grampa this
Dusk time, when OUR town inward looks / To remember HIS.
His silent laugh is filled with rue / That bliss means to him
Ingazing at an imaged view. / Sighs "Havel-Havolim".

שטאט אף דער אנדרער זייט
סיקסט סטריט

אין דזשענעט

הון אזיי כשר ווי א ביאליסטאקער

זאגן מיר זאך 'היי'. אליס מיינט "סיז נאריש גיין אזש צו גרינזבורג קוילן אן אלטע הון איר פעפ טוט אליין.
עס האט גראדע אזא גוטן טעם ווען ער האקט אפ די קאפ מיטן האק.ס'יז א צו גרייסע טרחה א איד צו זיין"
כי-כי-קען מיר און פארגלייכן די מחנה צרות א 'היילינער קייקלער' און אן עוואנגעליסט' זיין קאווירט.
און שיין, אהיים, געגן איבערן גאס איינע פון די אנדרע, שמייכל-זעגן-א וואך איידער דאנערשטיגס הון עקזיסטירט.

2

זיידע שראליע, ילד-הרץ פון סיקסט סטריט

שטעקן אונטערן מארדע, אפן זוניגן שוועל / זיידע גריסט 'שלום'
שחונות אפן וועג, לאכענדיק העל, / צו מקאדאמס שפייזן קראם.
יעדער ווייבל שאצט זיידע אפ / לויט שיינקייט און חיין,
און ווי א מבין, לייגט צו קאפ / און ורטיילט -"נומער איינס!"-
צו -"נומער צוויי"- און אפילו -"דריי? / איז נאך אייך צו פארטראגן.עט-
אין אונזער שטעטל, סאי-ווי-סאי, / א מיוסקייט ווער זעהט?"-
יונגוואוג לאכן, סטראשען-"ווארט! / מ'עט שיין דערצעהלן באבען
'סארא שפיץ יונג."- זיידע שנארכט / "סארא האזע ספאדניעצעס האפן!"-

סיקסט סטריט לײדיגט זאך צו דער ווטשערע קיך, / פליפט זיידע אײבער;
אין אבענט ווען אונזער שטעטל קוקט אין זיך / פענקט זיידע נאך זיינער.
מיט יאשטשערקעס זיידע לאכט / וואס בוס ווידזט אוים צו אים
איז פלייבן אומעטיג פארטראכט. / זיפצן-"הבל-הבלים."

דזשענעט דינגט א האל

פאר יום-טוב

גלייך ווי די נייע פאמיליע,גראס, האט געמאכט איר ערשטע מיטגליד איינצאלונג צום קהל קאנטע און די פרויען פאריינס השבון ט'בעוויזן אז גראדע ווי זיי האבן געדענקט איז דא גענוג געלט צו דינגן מעקסוועל האל פיים יאר, איז מיסעס פינקעלהאר געלאפן אונטערשרייבן דעם פאכט און צו גרייטן אריבערציען דעם ארן-קדש פון אונזער שטוב צום האל.

מאמ אלס פרעזידענט וואלט ס'אליין צוגעזען, נאר ס'האט איר ניט געפאסט באט זאל דענקען אז זי איילט זאך עם ארויסצושטופן פון איר זאל וואו ער און דער ארן-קדש שטייען איבן-אן שיין איבער א יאר. חלילה!

נאר שלעכט וועט ניט זיין קריק צו שטעלן די מעבל פון וואנענט זיי וואלגערן זאך ארום. און אז די איינגלאך אירע וועלן ניט דארפן יאגן און שלעפן אידן ביי די פאלעס ווען עס פעלט צו א מנין ווייל מעקסוועל האל איז נאענט צו אלעס, און זיי'לן אויפהערן מאכן גערוואלדן, ט'איר אויך זיין גרינגער.

אונז האט זי שטרענג אנגעזאגט זיי צו בעהאנדלען איידעל. ניט פארדרייען זיי די קעפ מיט פאפס לערנונג "מיט שלאגן אין פאטן, און פאקסן, און אנדערע הוליגאהישע שטיקלאך, איר הערט?"

אין די ערשטע זאך האפן מיר זיי געגומן פארשן די היילן אין בארג אפן צפון זייט פון שטאט, און די בויז האבן זאך אלע פיר אין איין קנוילן-קנופ בעקייקלט ארונטער דעם בריק איבערן וואסעב .פיס און הענט און קולות און בעלעכטער האבן ארויסגעפלאצט ווי רעדער שטעקלאך.

אין די היילן האבן מיר זאך איינגעהערט צו ווידערקולות, און שאשקע-רחל האט געזונגען א צווויידייטיגן ליד מיט א ווארף פון ברייטן קאפ און א ווארנק פון בלויע אייגן -"יעגער, יעגער, קום צו מיר/מיר וועלן ביידע טרינקן פיר,
אזיי שפרעכט זי, אין ווילדן וואלד אליין!"-

גליקלאכע, מיט צופלאמטע פנימער זיינען מיר געלאפן צו גרייפוויל אין די פעלדער און געשטופט אין די מיילער פולע גארשטען מיט זון ווארימע מאליענעס און פורישקעס, אגריסן און פאזעמקעס, און געסאנצט אף די גאלד באשפריצטע גרינע גראז ווי אף א וואסער.

פארפייגייענדיג מומעס און פעטערס מילך פאכט האבן מיר געהאט א קריג מיט פליגען און מיני סענדסאן האט אונז דערלאנגט גלעזער מילך נאך ווארים פון קוה, נאך מיט שאום, וואס מיר האפן פיינט געהאט נאר זאך בעשעמט אפצוזאגן. די גראסעס אפער זיינען זאך מחיה געוועען.

איצאלע האט געהאט אן אייפאל צו איינטאנירן אלע גראס נעמען מיט בראמען,
-" סערא, עני, רייטשעל, דזשעני, עסטער, בעני, סיימאן, היימען,אייב-רא-העם"-
ווי איז עס מעגלאך געווען אזיי יונג צו זיין?

JEANNETTE HIRES A HALL

As soon as the new Gross family's membership dues were deposited into the congregation account and the Sisterhood's calculations proved right that there was now enough money in the treasury to rent Maxwell Hall by the year, Mrs. Finkelhore took off to sign the lease and arrange to move the Holy Ark from our house to the Hall.

Mom, as president, would have overseen this assignment herself, but she did feel it unbecoming in her to give God the impression she was in such an all fired rush to oust him from her parlor where HE and the Holy Ark had held the place of honor for over a year. Oh, God forbid.

But Maxwell Hall was so much bigger and the people could worship every Sabbath as well as on the High Holidays, and it was in every way such a nice improvement for HIM, she felt He wouldn't grudge her the pleasure she had in putting back the parlor set. It had looked so forlorn, stacked in the hall. And it would be so nice not to have the boys gripe about why was it their job to always drag men home to round out a minyen! Just because they all made so free with our parlor?!

So she warned us to welcome the Grosses, whose coming helped us get out of those chores, and not to teach them smart-alek,roughneck ideas of Pop's about "socking on the button, nor hanging one on the kisser, nor a right-a left, nothing! you hear?"

The Gross kids turned out such regular people, it was a cinch to be hospitable.

First off we took them exploring in our best caves on the Southside hills. Our two boys happily twisted themselves into a ball with the two Gross boys and rolled, wrestling and clinching and pummelling all the way, with arms and legs and yells and laughter bursting out from the center ball like from a porcupine. In the caves we girls joined in the noise, hollering and waiting for the echoes reverberating on and on and laughing back at us.

Susie Rachel sang, tossing her black curls and winking her blue eyes saucy and gay, with fancy stomps of her powerful short legs, and we laughed and danced along,
-"Hunter, hunter, snuggle near/And we both will drink our beer!
So spake she-in the wild, wild woods alone."

Delighted, with faces warm and flushed, we ran cross-town through the Grapeville meadows, stuffing handfulls of sun-warmed raspberries and strawberries, currants and gooseberries; and turned down Cuyler extension to Sandson's dairy where Minnie smiled at us with great glasses of milk fresh and warm from the cows. We stood in deep, gold flecked grass and drank. We just hated fresh warm milk, but never let on to the rest.

Our Ike was so pleased with the Grosses, he chanted their names in a rhyme,
"Sara, Annie, Rachel, Jennie, Esther, Bennie, Simon, Hymen, ABE-RA-HAM"

Oh, my! Was it possible, ever, to be that young?

ECHO OF A DREAM in Jeannette, that Bialystok embraced

(1)
Joyous Esther, Alice and I,/ In the confident strength of three would walk,
And all the neighbors passing by/ Laughed in delight at our endless talk;
We giggled about the dizzy ways/ Of all the crack-pots on the block,
About Alice's childhood Kansas days/ And our dream-misted Bialystok.
It was grand for us three to laugh and walk together and be gay,
And for all to know wherever was one were all every day
In every way.

(2)
Prankish Esther, I and Alice/ Aped 'Ichabod' Stump's squeaky voice,
And sneered with derision and some malice/ At broads that are some boys' choice;
Or walked dance nights to Oakford Park/ To watch dance hall folk rejoice,
And, as knowing critics, remark/ "That band is a lot of noise!"
Esther and Alice and I wouldn't be caught dead
Making fools of ourselves for a dance. "So ill-bred!"
We said.

(3)
Worried Alice and I and Esther/ Discussed the Glee Club and Junior Prom,
This close to the end of semester,/Like where would escorts be coming from?
And formal gowns? That HAD to be swell!/ Old rose,low cut,slick as a drum,
Like those in the windows of classy Bedell's!/ And three handsome boys-not too dumb!
Esther and Alice and I could win dates in a breeze,
If we wanted to wiggle and shimmy and snuggle and tease,
And carry on like bees-knees.

ווידערקול פון חלום
אין דזשענעט, וואס האט ביאליסטאק ארומגענומען

(1)

שטראלענדע אסתר, אליס און איך
שפרייזן פארטרויט אין כוח פון דריי,
און אלע שכנים שמייכלען פון
אונזער ענדלאזע ביין מאס פלוידעריי;
מיר כי-כי-קען פון יעדן מאדנעם שטריך
פון לצים וואס וווינען אויף גאסן דערביי;
אליסעס ריידן האט קענזעס אין זיך,
ביי אונז שפירט זיך ביאליסטאק בעהילט אין טוי.
אונז דריי ז'א מחיה געווען צוזאמען זיין;
זאל מען וויסן-וואו איינע, זייגען אלע!
טאג אויס,טאג איין
קיין מאל נים אליין!

(2)
שטיפערס אסתר, איך און אליס / מאכן נאך סטאמפס קוויטשיגע שטימע;
אונזער שפאטיש בעלעכטער ניט אן באל איז/ פון וואסערע שקאפעס ס'מאכן בחורים צימעס
טאנץ-נעכט פלעגן מיר צו אוקפארד פארק שפאצירן/ זעהן חברה טענצער זיך האצקען בנעימו
און אלס גרייסע מבנים, קריטיקירן/"דאס איז מיוזיק? ס'יז אן אימה"
אסתר און אליס און איך וואלטן אויף קיין פאל די בראבקייט פארמאגט
זיך אזוי ארנפארשעמט, ווי בעוויסע אנדערע, נאך א טאנץ איינלאדונג געיאגט!
האבן מיר געזאגט,

(3)
א דעגה פאר אונז דריי הייבט זיך שיין אן; מ'דארף קלאס 3 פראם
און זינג קלוב אפספראוועןן!
ס'יז דאך שיין באלד ענדע זמאן!/ איז פון וואנענט וועלן זיך בחורים יאווען?
און פארמאלנע קליידער פון גרייסן גלאנץ?/ ראז זייד, טיף בעשניטן מוז מען האווען!
מיר דריי מוזן געהן מיטן גרעטשן גלאנץ / און דריי (אבי) בחורים, אן פיל פאטראוועןן!
אסתר און אליס און איך וואלטן געקענט אן א שיעור
האבן לאדונגען; אייבט נאך מ'אנדערש, אייב נאר מיר
וואלטן זיי געלאזן מיט זייער קוצעניו-מוצעניו זיך געבן א ריר!

THE ECHO OF THE DREAM

(4)

Esther and Alice and I always/ Together walked our three-way through.
Spring and Summer done, came Fall Days/ That gave each a separate chore to do.
Each of us did her single thing/ Yearning for dear talks long overdue;
And for the excitement and glamor we'd bring/ To our meeting-scintillant, new!
Place and time apart, we three knowingly kept our affection strong.
But isn't it tough that after time, the years are short, the months long!
For late comers old janitor Younkin held the gong!

(5)

Had we talked, Esther, Alice and I / Would we have wished for a different lot?
Or disdained all that had passed by/ And enchantment of the old communication sought?
It's not for us Mr. Younkin can hold/ The gong up there, so we never got
Our bubbling, glad and fast way told/ Whether things had come the way we'd thought.
The things that were done or weren't done,* Hesheit would defend;
But really it makes no difference,* Hishersits both groups blend,
*Himherit it doesn't send.

Third person singular, nominative, He She It; possessive, His Hers Its; objective, Him Her It. Especially helpful for those who must always politely make a second reference of an indefinite singular in the plural.
As- (If someone wants to go, let THEM go!)

ווידערקול פֿון חלום

(4)

אסתר און אליס און איך האבן גענומען /שטענדיג אונזער וועג זייט-ביי-זייט;
עס האט אוועק פרילינג, זומער; אסיען 'טגעקומען/ און צו באזונדערע געגג פאלבן אונז פארשפרייט.
יעדער פֿון אונז האט געטאן איר אייגען זאך/ און געפֿענקט נאכן געשפּרעך שיין איבער צייט,
און פארן גערענקטן, ליפּן וועג פון דער שפראך/ מירן האבן,-הילכיג, הייך, דערפרייט.

מיר האבן געהאלטן אונזער הארצעס-נאענטקייט אין פעוואוסטזיניג צוזאמענהאנג
ווייט אין צייט און ווייט אין פלאץ-נאר אף צו להכעיס ווערן יארן קורץ מאנאטן לאנג;
פאר פארשפּעטיגטע פלעגט דזשעניטאר יאנקינס האלטן דעם לעצטן קלאנג!

(5)

אייב 'טוואלטן זיך טאקע גערעדט, מיר דריי, /וואלטן מיר אן אנדער גורל ערוועהלט?
אדער יגנארירט וואס איז געגאנגען פארביי / און דעם כישופדיק זינ-קען פון אמאל בעשטעלט?
סקול סטראזש יאנקינס קען שיין נים האלטן/ דעם לעצטן קלונג אף דער בעסערער וועלט;
וואי 'סהאט אונז אפגעגאלטן/ האבן מיר זיך קיינמאל נים דערצעהלט.

וואס מ'ט געטאן און וואס מ'ט נים איז עמאירעסן* צוויי פנימער פון איין קמיע;
און ווירקליך מאכט נים אויס ווייל ערזיעס* האט עס נים אין ליבקען פאה;
גארניט זיינאירעס'ס* אידעע;

*עם; איר; עס;
*ער; זי; עס;
*זיין; איר; עס'ס;
} האב איך געמאכט איין ווארט פון דריין! איז וואס?